

שמיני

מאמרים ושיחות ממז"ר הגה"צ
רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א

רואים איך שענין החורבן של הקנאה ותיקונו הולך עד אין חקר עד שיתוקן לגמרי לעתיד במהרה.

ולכן צריכים להתעורר מהיכן באה הקנאה, ולהבין עומק הענין שתחת הקנאה ישנו מעין כפירה בשוגג בהשגחה פרטית, וכמה מידות רעות הם תולדה של קנאה שגורם לשנאה ולנקמה ועוד פעמים רבות בלי שירגיש האדם בעצמו שהוא מקנא ויתלה הסיבות בפועל היוצא מן הקנאה ולא בשורש עצמו שהוא הקנאה, ובעצם הוא שכחת ההשגחה פרטית כאשר האמת הוא כי משלך יתנו לך ואין אדם נוגע במוכן לחבירו.

וזה שאמרו "זה הדבר אשר ציוה ה'" אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, הע"ז שהוא שורש הקנאה כאילו צרתי בביתי חלילה, וכדאי' בספרים שחטא אדם הראשון גרם שתחילה היה הנחש הרע נפרד לעצמו, ואחר החטא נעשה תערובת טוב ורע ובכל דבר יש תערובת ומלוכש הרע בעומק עד שפעמים אין יודעים להפריד בינו לבין הטוב, כאשר הכל הוא משורש החטא הקדום, ומחמת זה האדם צדיק בעיניו ואינו יודע שחסר לו איזה דבר.

לכן בשבת קודש שקוראים פרשה זו, מצוה להתבונן במה שמעורר הקריאה, לתקן הדרכים בשורש מה שעורר לחטא הנחש וחטא קין והבל וחטא העגל וכו' שהקנאה מעורר המשטמה וגרם לחורבן המקדש, ובפרשה זו נתקן זה החטא של קנאה ע"י אהרן עליו נאמר "וראך ושמח בלבך" והיה תיקון לנדב ואביהוא שהיו משורש קין ותיקנו בזאת את חטא קין, לכן היה ביום הזה שמחה גדולה ותחילת תיקון העולם.

הנקודה הפנימים של דבקות האדם בבורא נקרא יחוד, והוא בסתר, לכן אומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי", כמו שהמשילו חז"ל (ילקוט'ש בראשית מ"ט רמז קנ"ז) לבת מלך שהריחה ציקי קדירה תאמר יש לה גנאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדיה הביאו לה בחשאי, כי הכל תלוי במה שנסתר בסתר לבו של אדם אם זוכר תמיד שהוא מושגח בפרטות מאת הבורא וכל רצונו הוא רק שיתקיים רצון הבורא, אזי אין שום מקום לקנאה להיכנס בקרבו ולפעול עליו, ואז יש יחוד בחשאי יחוד כנסת ישראל עם דודה בלי שיהיה חוצץ בדבקות הזה בין ישראל לאביהם שבשמים.

ובין כל המאורעות שבאים על בני אדם וגורמים להם לקנאות באחרים, באמת זו קנאת ה' צבאו"ת תעשה זאת שמבקש הבורא לעוררו לשוב מדרכיו הרעים ולהפך לבבו לטובה שיראה בכל דבר את יחוד הבורא עד שיראה בכל דבר רק עין טובה תחת עינא בישא, ואז "טוב עין הוא יבורך", כי עין רעה הוא היפך הטובה והם הארבע מאות איש של עשוי כדאי' בספרים שארבע מאות בגימ' ר"ע ע"ן, שזה היפך מהדבקות לבורא כמו אהרן הכהן ש"וראך ושמח בלבך". לכן צריך כל אדם לתקן בנפשו במידת הקנאה ע"י ריבוי העסק בהשגחה פרטית עד שיהיו חייו בבהירות מופלאה ויראה בכל דבר את השגחת הבורא שמודד לו כל דבר במידה ובמשורה מדויקת ואין אחד בעולם שיכול לגעת במוכן לו וגם הוא אין מציאות שיעגל במוכן לחבירו, ולא יעלה קנאתו על אחרים ולא קנאת אדם עליו, אז יהיה לבו נקי ומוכן ליחוד הבורא דבוק בו ית' בלי חוצץ ויחול עליו ברכת ה' כי "טוב עין הוא יבורך".

ואי מחידושי הרי"ם שעיקר הקנאה הוא על רוחניות, דהיינו קנאה שאינו קנאת סופרים ירבה חכמה, רק בעין שאינו טובה, וכשיראה את חבירו עובד את ה' בהצלחה מרוב וישמח עבורו, אז ידע שהוא מבורך בעין טובה והוא

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (ויקרא ט' א'). יום השמיני למילואים היתה יום שרבתה בו השמחה בבריאה, מה גם שהיה זה יום הבריאה "זה היום תחילת מעשיך", לכן רבתה השמחה מאוד ביום הזה. כתוב בזוהר הקדוש איכה (זו"ח דף צ"א ע"ב) על הפסוק (איכה א' א') "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה כאלמנה", שהראשי תיבות הם אי"ב ה' רע"ה, איבה רעה זו היא השנאה של הנחש אל האדם מחמת הקנאה שהייתה בו לחוה, וזה מה שהביא לעולם את המושג של חטא וגרם לכך שקין נולד מקינא דמסאבותא, קן של טומאה, ומחמת זה שעה הקב"ה אל הבל ומנחתו ולא אל קין מה שגרם לקין לקנא בהבל ולהורגו, הרי שתחילת הפגם היה מחמת קנאה של הנחש, וגם המשך הפגם היה מתוך קנאה של קין. הנה מקנאה זו שהביא חורבן לעולם כבר מראשית הבריאה, נולד השנאת חינום שגרם לחורבן המקדש, ועדיין מרקד הוא בינינו.

גם אצל רחל אמנו כתיב (בראשית ל' א') "ותקנא רחל באחותה", אם כי כאן היתה זו קנאה טובה, מ"מ עדיין נמשך מזה קנאה בין האחים "ויקנאו בו אחיו" (בראשית ל"א) מה שגרם למכירת יוסף שגם זה היה נחשב לקלקול גדול שגרם לירידת ישראל מצרימה. אח"כ נמשך פגם על ישראל מקנאת הערב רב שעלו עמם, והפגם של העגל שנמשך מזה, וגם ממה שבושש משה לבוא, דאיתא שהיה בזה נקודה של קנאה על שבחר ה' במשה ולא באחר. לעומת זאת משה כבר בתחילת שליחותו אמר אל בורא "שלח נא ביד תשלח", וה' השיבו כי "הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבך" (שמות ד' י"ד). ואי' באוה"ח הק' בפרשתן (ויקרא ט' א') דבר נורא טעם ללשון של צער שכתוב כאן "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן, וז"ל "ולצד שהפציר בשליחות פרעה חרה אפו בו ביום ההוא, ועזבו מהיות כהן לעולם, וכשהגיע יום הפקידה נצטער על אשר פרח ממנו עוז תפארת כהונת עולם, והגם כי עצם מאד בצדקות ובענוה, הלא כל לב חי מרגיש, ובפרט בדבר מצוה יקרת הערך ומופלאה כזאת ואולי כי צער זה רמזו הכתוב בפסוק "ויהי ביום כלות משה", שהוא עצמו יום זה, ומיתת נדב ואביהוא רמז כאן בפסוק "ויהי ביום השמיני" עכ"ל. הרי שגם בזה היה ענין של קנאה, אם כי היה בחינה של "טוב עין הוא יבורך" אך עדיין "הלא לב כל חי מרגיש" כלשון האוה"ח הק'.

אח"כ הביא הקנאה לחורבן המקדש, ולעתי"ל יסיר הבורא את הקנאה מן העולם, אולם עד אז עדיין הוא מרקד בינינו, וכשמתבוננים בזה אפס קצהו רואים בפרשיות אלו עומק עמקים של תיקון העולם, שכתב האריז"ל על "ויהי ביום השמיני" דקאי על מלך השמיני הוא מלך הדר שהיה בו תיקון אחרי מיתת הז' מלכים לפניו, והיינו שהחל ביום השמיני הזה תיקון לעולם. ואי' בזוה"ק דמלכים קדמאין מיתו דכל חד אמר אנא אמלך, וגם זה ענין של קנאה, לכן מבינים שמלך הדר הוא התיקון של קנאה, והביאור הוא בדברי המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע ששם עולם התיקון הוא שם מ"ה החדש, משום שהוא ביטול גמור בבחינת מה, שהוא אין וביטול, כי כדי שיהיה שבירה מוכרח שיהיה ישות שיהיה מה שיישבר, אולם אם אין כאן כלום רק ביטול, אין כאן מה שיישבר. וכן כשיש ביטול אין קנאה, כי אין מי שיקנא.

ואי מהאריז"ל דנדב ואביהוא היו בחי' חסדים וגבורות של קין, וביום זה נתקנו ע"י שנתדבקו ושוב לשורשם למעלה ושוב להיות נשמה אחת, ואח"כ התעברו בפנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן שקינא את קנאת ה' צבאו"ת וכיפר על בני ישראל, והיה לאליהו ש"קנא קנאתי לה" שזה כל ענין אליהו, הרי

על דרך המלך לתקן שורש הפגם. והאמת שתיקון נדב ואביהוא במיתתם זו היתה בהכנסת הקנאה לתכלית הקדושה עד כדי מסירת נפש, שקנאו ליחוד ה' להתקרב אל היחוד עד כדי מסירת נפש, וכמו שביאר האוה"ח הק' באריכות גודל הדבקות והחביבות ועריבות שהיה להם בהקטרת הקטורת עד כדי סילוק הנשמה מן הגוף, הנה בזאת תיקנו את הקנאה של קין שהרג להבל, ונתעברו בפנחס קנאה שקנא קנאת ה'. עד"ז צריך אדם לקנאות לה' ולהפקיר גופו בעבור הבורא כמו בעסק התפילה עד מיצוי הנפש ממש בהתאמצות יתירה, קנאה כזאת מתקנת את הקנאה שגרמה לחורבן המקדש ופגם של קין, עד שלעתיד יתוקן הפגם הזה לגמרי ואז יתגלה משיח צדקינו ותאיר ארץ מכבודך בלי חוצץ ומסתר.

(רעוא דרעוין פרשת שמיני תשפ"ג)

ענין המפתחות שנוהגים לעשות בחלות לחם משנה, אשר בספרים הקדושים רמזו לפתיחת שערים של מעלה בין פסח לעצרת בימי העומר לקראת חג השבועות, ועולים בקנה אחד עם פתיחת שערים של מעלה בחנוכת המזבח והקמת המשכן.

ואולי אם נכון בעיני ה' יתכן עוד שילוב סוד "ויהי ביום השמיני" עם שבת המכונה "געלעל מצות" (עי' אוהב ישראל ועוד) שאופין בו צורת מפתח, ע"ד דאיתא בזוה"ק מפתחא דכליל שית שהוא מידת יסוד צדיק, כי המוחין של ז"א סתומים בנה"י דאמא, וגילוי המוחין אל ז"א הוא בסוד מפתחא דכליל שית יסוד דאמא המאיר לז"א, ואמא נקראת יום השמיני כידוע בספירות מתתא לעילא, ומי יודע אם אין המפתח שבחלה רומז למפתח זה דיסוד צדיק, אשר האדם שמפתח זה בידו נתונים כל הכוחות בידו כי זה המפתח כולל הכל, וגם ידועים ימי הספירה ימי העומר שמסוגלים לתיקון חטאים הקשים שביסוד צדיק, כמבואר בכוונות העומר, וכמו שמתפללים אחר ספירת העומר "כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו מכל סיג ופגם ולטהרנו ולקדשנו", לכן זה השב בתשובה בימי העומר ימים אשר מתגלה בהם מפתח גם לשערי תשובה שקשה לפותחם עבור פגמים כאלו כמבואר בזוה"ק, ועתה נפתחים שערי יסוד דאמא שהוא עולם התשובה וגם לזה יש תיקון כדי לבוא אל קבלת התורה בתכלית הטהרה, ובזאת להמשיך אמא שתהיה רביעא על בנין "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף", ועי"ז לבוא לתענוג אמיתי בדבקות הבורא בסוד אותו מפתחא דכליל שית, שהוא דבר ברור וניכר לעין כל אשר האדם שמסר את זה המפתח לצד אחר ח"ו אינו מרגיש טעם ותענוג בעניינים שבקדושה, ואילו מי ששומר מפתח זה בתכלית הקדושה זוכה לחיות דקדושה בסוד א"ל ח', ואל התיקון הזה באו ישראל אחר הקמת המשכן בימי המילואים, שנתגלה "ויהי ביום השמיני" גילוי אמא דרביעא על בנין, וגם בחלוף ימי הפסח ימי האהבה, אשר בשביעי של פסח היה גילוי השכינה בקריעת הים, ומה ראה "ארונו של יוסף ראה", היינו המפתח שיש לו יכולת גם לקרוע הים, עדיין נשאר בישראל הכח לתקן עניינים אלו ולבוא טהורים לחג השבועות.

ובאמת גם ענין מיתת נדב ואביהוא איתא שנתעברו נשמותיהם בפנחס קנאה שקנא קנאת ה' צבאו"ת על ברית קודש, אשר לכן זכה לעיבור נשמות נדב ואביהוא שזכו למעלה זו בקרבם לקדושה העליונה כדאיתא באוה"ח הק', וזה אירע דייקא ביום זה של "ויהי ביום השמיני", כך יש ביד כל אדם שמקנא למידת יסוד צדיק ומשעבד ליבו לבורא אף אם עברו עליו עידן ועידנים מ"מ ברגע זה שהרהר בתשובה וקיבל עליו מידה זו, מתעברים בו כוחות הנשמות של נדב ואביהוא ופנחס קנאה אשר הוא אליהו הנביא זכור לטוב מבשר הגאולה.

(מתוך רעוא דרעוין שמיני תשע"ג)

עירין קדישין עובדות ומוסר מקדושי עולם

שב"ק ג' אייר יו"ד של הרה"ק רבי ישעיל'ה מקרעסטיר זי"ע. הרה"ק רבי ישעיל'ה זכה להרבות אמונה מוחשית בעולם בהראותו גודל כח

הצדיקים שגוזרים והקב"ה מקיים בבחי' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, בפרט שרבים מהמשחרים לפתחו היו פשוטי עם אשר כבוד אלוקינו נתרומם בעיניהם אחר שחזו עין בעין בפלאות שחולל רבי ישעיל'ה, כמו שהיה מרגלא בפומיה: 'א גוי, אז ער בייגט זיך נישט אונטער, לייגט מען אים אונטער...' (גוי, אם אינו מכניע עצמו לפני יהודי, הרי שמכניעים אותו ומעבירים אותו מן העולם).

ידוע גודל עבודתו הקדושה במצות הכנסת אורחים למעלה מהשגת אנוש, אירע פעם בעת עריכת הסדר הקדוש בליל פסח איתרע מזליה של אחד האוחרים העניים, ושלא במכוון שפך את כוס יינו על השולחן הצח שכולו הפך אדום, והרה"ק רבי ישעיל'ה בראותו גודל הבושה שעל פני האורח העני, סימן באצבעו לסובבים אותו שיחשו ולא יאמרו מאומה, ובידו תפס את קצה מפת השולחן ומשכה בחוזק באופן שנראה כאילו נתפס בו בטעות, ובריגעא חדא היה השולחן כולו הפוך ומפוזר להוציא הבושה מליבו של אותו הילך עני, ורבי ישעיל'ה לעומת העני הלא היה הרבי, וברגעים אחדים כבר בא הכל על מכונו בכלים חדשים וכו'.

באחד השנים בעת שחג הפסח היה ממשמש ובא, היה מחסור גדול בתפוחי אדמה, והיות שזהו עיקר המאכל בימי הפסח, היה רבי ישעיל'ה דואג שלא יהיה מה להאכיל לאורחים הרבים המסבים על שולחנו בימי החג. באחד הימים בעודו מביט בעד החלון, והנה עגלת נכרי אחד טעונה שקים נתקעה על פתח הבית, העגלון הגוי מכה בשוטו על הסוסים, אולם אלו ממאנים לזוז ממקומם והנכרי אינו יודע מה אירע להם. נכמרו רחמיו של רבי ישעיל'ה על הסוסים המוכים ללא רחם ויצא לפתח הבית לעשות את אשר בידו לעשות ולהציל את צער בעלי החיים, אולם הגוי עומד על שלו שהסוסים הללו עברו זה עתה כברת דרך ארוכה בקלות ובמרוצה ואין שום מקום לרחם עליהם, ביקש ממנו רבי ישעיל'ה לדעת מה מכילים השקים שבעגלה, והנכרי שח לו בתומו כי אלו שקי תפוח"א, אמר לו רבי ישעיל'ה, הנה לדעתי מכבידים ריבוי השקים על הסוסים, אולי אם תמכור לי כמה שקים יוכל מעט כובד העגלה ויוכלו הסוסים להמשיך בדרכם, וראה זה פלא, ברגע שמכר לו הנכרי שקים כפי רצונו, כמו שוחררו רגלי הסוסים ממקומם והמשיכו דרכם במרוצה, ולאורחים בחצר הקודש קרעסטיר היו מאכלים לרוב בימי החג.

גם היום הזה [מת]רסמים בשער בת רבים סיפורי אות ופלא בכח קדושת רבי ישעיל'ה זי"ע, ובעצמי הנני מכיר אדם קרוב מאד אשר נמשך לו משפט קשה ל"ע אצל הרשעים יותר מעשר שנים תמימות! ובשנים האחרונות הופיע ובה בשערי קרעסטיר ביום ההילולא, והניח את תיק המשפט על הציון הקדוש בחלותו פני הצדיק שיסדר לו כל העניינים שצריך... וראה זה פלא בזמן קצר ביותר נסתיים הכל על צד היותר טוב, ופעל זה מה שלא פעלו עורכי דינים מומחים יותר מעשר שנים!.

אנפין חדתין

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן וגו'" (ט', א'). אפשר לרמז בפסוק את סוד ק"ש המבואר באריז"ל שהוא שם יי"א שגימ' א"ל (והוא המילוי של שם ס"ג שיש בו ג' יודי"ן וא' אחד), והאריז"ל כתב שאם לא קרא ק"ש יכוין שם ה', ה"ו, י"ה, יחד גימ' א"ל. וביאור הכונה הוא שה' היא המלכות, ואח"כ המלכות עולה להתחבר עם ת"ת (ז"א) וזהו ה"ו, ואז ממשיכין מהיחוד של אבא ואמא שהוא י"ה אל ה"ו ויחד נעשה גימ' יי"א וא"ל שהוא החסד והשפע שיוורד לעולם, ובירידת שפע חדש נתקן העולם ויש תיקון להו' מלכים דמיתו וכו'. וזהו ויהי ביום השמיני, ויהי גימ' יי"א וא"ל סוד ק"ש, ביום השמיני, רומז לספירה השמינית מתתא לעילא שהיא בינה, וידוע שהספירות נקראים ימים וזהו ביום השמיני, ובינה היא אמא הנקראת אם הבנים וממנה נולד ומתגלה השפע החדש היורד, וזהו שבא לרמז ש"ע" הכונה של ויהי יי"א מתגלה היום השמיני היא בינה, ביום השמיני קרא משה לאהרן גימ' הו' מלכים בלע יובב חשם הדד שמלה שאול בעל חנן שנתקנים עי"ז.

נדבת ידידנו החפץ בעלום שמו, לטובת נשמת הרה"ק רבי ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר זי"ע